

Sygnatura akt XII C 2436/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 19 września 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Flisikowska

Protokolant: Starszy sekretarz sądowy Anna Krzemińska

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2017 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa PW (...) Z. T., (...) spółka jawna (O. 28a, (...)-(...) S.)

przeciwko A. P.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną (art. 527 kc)

1. Uznaje za bezskuteczną w stosunku do powódki umowę darowizny nieruchomości położonej przy ul. (...) w J. (gmina S., powiat (...), województwo (...)) oznaczonej numerem geodezyjnym (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto w Poznaniu Wydział VI Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) – zawartą dnia 20 sierpnia 2013 roku między J. R. a A. P. przed notariuszem D. R. w Kancelarii Notarialnej w P., Repertorium A nr(...), w celu umożliwienia powódce zaspokojenia wierzytelności przysługującej jej w kwocie głównej 96.786,25zł wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu stwierdzonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy z dnia 22 lipca 2014 roku, sygnatura akt (...) oraz wierzytelności z tytułu zwrotu kosztów postępowania egzekucyjnego w wysokości 1.315,64 zł w sprawie(...) Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Słupsku.
2. Kosztami procesu w całości obciąża pozwaną, pozostawiając szczegółowe rozliczenie tych kosztów referendarzowi sądowemu.

/-/H.Flisikowska

Sygn. akt XII C 2436/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 10 listopada 2015 roku powódka PW (...) Z. T., (...) spółka jawna wniosła o uznanie za bezskuteczną wobec niej umowy darowizny nieruchomości położonej przy ul. (...) w J. (gmina S., powiat (...), województwo (...)), oznaczonej numerem geodezyjnym (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu, VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW (...), zawartą dnia 20 sierpnia 2013 roku między J. R. a A. P. przed notariuszem D. R. w Kancelarii Notarialnej w P. (Rep. A: (...)) w celu umożliwienia powódce zaspokojenia wierzytelności w wysokości łącznie 106.275,25 zł stwierdzonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Bydgoszczy w sprawie (...) i wierzytelności z tytułu zwrotu kosztów postępowania egzekucyjnego w wysokości 1.315,64 zł. Powódka pismem z dnia 16 maja 2017 roku (k. 336-338) wniosła także o zabezpieczenie powództwa poprzez orzeczenie zakazu zbywania wskazanej nieruchomości oraz wpisanie do księgi wieczystej prowadzonej dla przedmiotowej nieruchomości ostrzeżenia o toczącym się postępowaniu o uznanie umowy darowizny z dnia 20 sierpnia 2013 roku za bezskuteczną wobec powódki.

W uzasadnieniu pozwu złożonego w oparciu o art. 527 Kodeksu cywilnego strona powodowa wskazała, iż jest wierzycielką J. R., co zostało stwierdzone wyrokiem Sądu Okręgowego w Bydgoszczy, VIII Wydziału Gospodarczego

z dnia 22 lipca 2014 roku sygn. akt (...) Wyrokiem tym Sąd zasądził od dłużnika J. R. na rzecz powódki kwotę 96.786,25 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wymagalności poszczególnych kwot do dnia zapłaty oraz kwotę 9.487,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Na podstawie tytułu wykonawczego powódka prowadziła egzekucję przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym w Słupsku D. L., w sprawie o sygn. akt (...). Postępowanie egzekucyjne okazało się bezskuteczne. Powódka podniosła, iż w wyniku zawarcia przez dłużnika umowy darowizny z pozwaną, dłużnik znalazł się w sytuacji, w której egzekucja prowadzona z jego majątku nie może przynieść zaspokojenia powódce.

(dowód: pozew k. 1-7).

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwana przyznała, iż jej ojciec, będący dłużnikiem powódki, dnia 20 sierpnia 2013 roku aktem notarialnym darował jej nieruchomości objętą księgą wieczystą KW nr (...). W piśmie procesowym wskazano, iż czynność darowizny spowodowana była ciężką chorobą dłużnika. Jednocześnie pozwana podniosła, iż nawet w przypadku uznania umowy darowizny z dnia 20 sierpnia 2013 roku za bezskuteczną, powódka nie będzie w stanie zaspokoić się z przedmiotowej nieruchomości, gdyż jest ona obciążona hipoteką umowną łączną na rzecz (...) Bank S.A. z siedzibą w W. (obecnie (...) Bank S.A.). Wskazano, iż w dniu dokonywania spornej czynności łączna wartość hipotek wynosiła 1.719,254,27 zł, zaś na chwilę obecną do zapłaty na rzecz banku pozostaje wierzytelność w kwocie 2.557.504,94 zł, co stanowi obciążenie ponad rynkową wartość nieruchomości.

(dowód: odpowiedź na pozew k. 47-50)

Tak ukształtowane stanowiska stron nie uległy zmianie do zakończenia procesu.

Postanowieniem z dnia 30 maja 2017 roku Sąd udzielił zabezpieczenia roszczeniu powódki na czas trwania postępowania poprzez ustanowienie zakazu zbywania przedmiotowej nieruchomości położonej w J..

(dowód: postanowienie Sądu k. 382-387)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 22 lipca 2014 roku Sąd Okręgowy w Bydgoszczy, VIII Wydział Gospodarczy sygn. akt (...).Sąd zasądził od dłużnika J. R. na rzecz powódki kwotę 96.786,25 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwot:

- 14.189,48 od dnia 25 marca 2013 roku do dnia zapłaty,
- 14.022,00 od dnia 1 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty,
- 13.726,80 zł od dnia 8 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty,
- 11.212,68 zł od dnia 21 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty,
- 11.279,84 zł od dnia 30 maja 2013 roku do dnia zapłaty,
- 3.622,65 zł od dnia 10 czerwca 2013 roku do dnia zapłaty,
- 11.439,00 od dnia 24 czerwca 2013 roku do dnia zapłaty,
- 17.293,80 zł od dnia 25 lipca 2013 roku do dnia zapłaty,

oraz kwotę 9.487,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Sąd nadał temu wyrokowi klauzulę wykonalności dnia 6.7.2015r.

(dowód: wyrok Sądu Okręgowego w Bydgoszczy, sygn. akt(...) k. 14-15).

Przed wydaniem ww. wyroku J. R. - ojciec pozwanej ,mając świadomość istnienia wierzytelności przysługującej powódce względem niego, dnia 20 sierpnia 2013 roku zawarł z pozwaną, córką A. P., umowę darowizny nieruchomości położonej przy ul. (...) w J. (gmina S., powiat (...), województwo (...)), oznaczonej numerem geodezyjnym (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu, VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW (...). Umowa ta została zawarta w formie aktu notarialnego przed notariuszem D. R. w Kancelarii Notarialnej w P. (Rep. A: (...)). Wartość darowanej nieruchomości strony określiły na kwotę 1.500.000,00 zł. Z powodu zawarcia umowy darowizny dłużnik J. R. stał się niewypłacalny, zaś wskazana czynność została dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela – powódki PW (...) Z. T., (...) spółka jawna.

(dowód: umowa darowizny z dnia 20 sierpnia 2013 roku zawarta w formie aktu notarialnego k.53-58).

Wnioskiem z dnia 15 lipca 2015 roku powódka wniosła o wszczęcie egzekucji przeciwko dłużnikowi. W toku postępowania egzekucyjnego ustalono, że dłużnik nie pracuje, jest po udarze, pobiera rentę z ZUS. Postępowanie nie doprowadziło do wyjawienia majątku dłużnika mogącego stanowić przedmiot egzekucji, a sama egzekucja prowadzona przeciw dłużnikowi przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Słupsku – D. L. (sygn. akt(...)) okazała się bezskuteczna. W majątku dłużnika nie występują rzeczy, prawa czy wierzytelności, które mogłyby stanowić źródło spłaty zobowiązania wobec powódki i z których możliwe byłoby prowadzenie egzekucji. Koszty postępowania egzekucyjnego zostały określone na łączną kwotę 1.315,64zł (900 zł + 415,64 zł).

(dowód: wniosek egzekucyjny z dnia 15 lipca 2015 roku k. 37-38, k.32-36, dokumentacja komornicza k. 16-18 , 32, 33).

W dniu dokonania umowy darowizny spornej nieruchomości była ona obciążona hipoteką umowną łączną zwykłą na kwotę 1.011.362,07 zł oraz hipoteką umowną łączną kaucyjną do kwoty 707.928,20 zł ustanowionymi na rzecz (...) Bank S.A. Hipoteki te są hipotekami łącznymi, obciążającymi oprócz przedmiotowej nieruchomości także drugą nieruchomość położoną przy ul. (...) w J., dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą KW nr (...). W umowie darowizny z dnia 20 sierpnia 2013 roku pozwana oświadczyła, że będzie ponosiła wszelkie ciężary związane z nabytym prawem własności darowanej nieruchomości.

(dowód: umowa darowizny z dnia 20 sierpnia 2013 roku zawarta w formie aktu notarialnego k.53-58, wypis z księgi wieczystej przedmiotowej nieruchomości k. 19-30).

Dnia 20 sierpnia 2013 roku dłużnik zawarł ze spółką (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. umowę najmu w formie aktu notarialnego (repertorium A nr (...), na podstawie której to umowy wynajął i oddał do użytkowania spółce nieruchomość będącą przedmiotem niniejszego postępowania na okres 10 lat, tj. do dnia 20 sierpnia 2023 roku. Miesięczny czynsz najmu ustalono na kwotę 16.800,00 zł netto. W imieniu spółki umowę najmu zawarła z dłużnikiem pozwana A. P., działając jako Członek Zarządu uprawniony do jednoosobowej reprezentacji spółki.

(dowód: umowa najmu z dnia 20 sierpnia 2013 roku zawarta w formie aktu notarialnego k. 333-335).

Wartość rynkowa nieruchomości stanowiącej przedmiot umowy darowizny wynosiła 1.929.711,00 zł (jeden milion dziewięćset dwadzieścia dziewięć tysięcy siedemset jedenaście złotych) według stanu oraz cen na dzień darowizny 20 sierpnia 2013 roku. Wartość drugiej nieruchomości położonej przy ul. (...) w J. oznaczonej numerem geodezyjnym (...), obciążonej hipoteką łączną wspólnie z przedmiotową nieruchomością, wynosiła 700.632,00 zł (siedemset tysięcy sześćset trzydzieści dwa złote) według stanu oraz cen na dzień 20 sierpnia 2013 roku. Wartość obu nieruchomości obciążonych hipotekami łącznymi na kwotę 1.719,254,27 zł ustanowionymi na rzecz (...) Bank S.A. wynosi więc w sumie 2.630.343,00 zł.

(dowód: opinia biegłego rzeczoznawcy majątkowego k. 223-244 oraz 245-265, wypis z księgi wieczystej przedmiotowej nieruchomości k. 19-30).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie złożonej do akt dokumentacji, w tym dokumentacji komorniczej, wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VIII, Wydziału Gospodarczego z dnia 22 lipca 2014 roku sygn. akt(...), opinii biegłego sądowego rzeczoznawcy majątkowego.

Sąd uznał opinię biegłego sądowego R. D. za wiarygodną i przydatną, albowiem była ona sporządzona przez osobę dysponującą wiadomościami specjalnymi, niezbędnymi do stwierdzenia okoliczności objętych tezą dowodową. Sąd na podstawie art. 233 § 1 k.p.c. uznał, że opinia biegłego jest logiczna, rzetelna i fachowa i jako taka w pełni przydatna dla celów dowodowych. Opinia została wykonana zgodnie z zakreśloną tezą dowodową w formie operatu szacunkowego, na podstawie wnikliwej analizy akt sprawy i ksiąg wieczystych KW nr (...) i KW nr (...) oraz po przeprowadzonej wizji lokalnej nieruchomości. Opinia jest rzeczowa, wewnętrznie spójna i sporządzona w sposób fachowy, zgodny z zasadami wiedzy, doświadczenia życiowego i zawodowego biegłego. Opinia ta pozwoliła na ustalenie wartości nieruchomości według stanu oraz cen nieruchomości z daty 20 sierpnia 2013 roku, a tym samym ustalenie, czy przedmiotowa nieruchomość jest obciążona hipoteką ponad swoją wartość rynkową.

Strona pozwana kwestionowała opinię główną i uzupełniającą biegłego sądowego R. D.. W opinii uzupełniającej oraz podczas przesłuchania na rozprawie biegły w sposób rzeczowy, jasny i przekonujący ustosunkował się do pytań i zarzutów sformułowanych przez pozwaną. Biegły wskazał, na czym oparł się wydając opinię, z jakich korzystał źródeł i jaką posłużył się metodologią. W sposób zrozumiały przedstawił wnioski opinii oraz w jaki sposób do nich doszedł, jak również przekonująco i wyczerpująco odniósł się do zastrzeżeń zgłoszonych przez strony. Sąd nie miał też wątpliwości co do tego, że biegły posiada kompetencje i doświadczenie potrzebne do wydania opinii w sprawie. Biegły wyczerpująco wyjaśnił, dlaczego nie można uznać zarzutów pozwanej za zasadne. Biegły wyjaśnił w szczególności, a Sąd te wyjaśnienia w pełni podziela, w jaki sposób dokonał pomiaru nieruchomości, jakie okoliczności legły u podstaw dokonania opisanego w opinii doboru nieruchomości do przeprowadzenia analizy porównawczej, wyjaśnił także w jaki sposób obliczył średnią stawkę czynszu najmu dla nieruchomości. Biegły uzasadnił również przyjętą metodologię obliczeń. Wyjaśnił, z jakich przyczyn przyjęta przez niego metoda jest prawidłowa i prowadzi do uzyskania adekwatnych wyników. W ocenie Sądu sposób przygotowania opinii odpowiada prawu, w szczególności jest zgodny z wymogami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 roku w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego (Dz. U. z 2004 r., Nr 207, poz. 2109 ze zm.) oraz z przepisami ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. 1997 nr 115 poz. 741 ze zm.). Mając powyższe na względzie stwierdzić należy, że zarzuty strony pozwanej nie wykazały błędów logicznych opinii biegłego sądowego R. D., czy też sprzeczności tej opinii z zasadami logiki. Z tych powodów wniosek pełnomocnika pozwanej o powołanie kolejnego biegłego nie zasługiwał na uwzględnienie, albowiem podstawą takiej decyzji Sądu nie może być wyłącznie niezadowolenie strony procesu z niekorzystnych z jej punktu widzenia konkluzji biegłego. Wniosek o przesłuchanie powódki jako strony został ostatecznie cofnięty (k.439).

Zgromadzone w sprawie dokumenty urzędowe i prywatne należało uznać za w pełni wiarygodne. Zgodnie z treścią art. 244 k.p.c. dokumenty urzędowe stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Zgodnie natomiast z art. 245 k.p.c. dokumenty prywatne stanowią dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokumenty te nie były kwestionowane przez żadną ze stron, a i Sąd nie znalazł podstaw by czynić to z urzędu.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 527. § 1 k.c. gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Oparta na tym przepisie skarga pauliańska ma na celu ochronę wierzyciela przed krzywdzącym go działaniem dłużnika. Przyznaje ona wierzycielowi uprawnienie do

zaskarżenia czynności dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, czego konsekwencją może być uznanie tych czynności za bezskuteczne wobec skarżącego.

Należy wskazać, iż w niniejszej sprawie czynność prawna dłużnika (umowa darowizny), została dokonana dnia 20 sierpnia 2013 roku, czyli przed wydaniem wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VIII, Wydziału Gospodarczego z dnia 22 lipca 2014 roku sygn. akt (...) Dłużnik dokonał zaskarżonej czynności świadom toczącego się przeciw niemu postępowania o zapłatę wszczętym przez powódkę.

Podkreślenia wymaga, że ochrona przyszłego wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika uregulowana została w art. 530 k.c., który zaostrza przesłanki subiektywne, uzależniając jej skuteczność od istnienia po stronie dłużnika zamiaru pokrzywdzenia wierzyciela. Przepis ten poszerza zastosowanie skargi pauliańskiej na sytuacje, gdy dłużnik najpierw dokonuje czynności powodujących jego niewypłacalność, a dopiero potem powstaje jego zobowiązanie w stosunku do wierzyciela; chroni więc on tzw. wierzycieli przyszłych. Uregulowanie art. 530 k.c. jest potwierdzeniem szerokiej ochrony wierzyciela, która dotyczy zarówno zobowiązań istniejących w chwili dokonywania czynności rozporządzającej, jak również tych, które powstaną w przyszłości. Wprowadza jednak równowagę pomiędzy zabezpieczeniem interesów przyszłego wierzyciela i dłużnika przez ograniczenie swobody dysponowania majątkiem jedynie do rozmyślnego dążenia do uwolnienia się od spełnienia zobowiązania, którego powstanie w przyszłości jest realne (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 marca 2009 r. sygn. akt II CSK 592/08). Przyszli wierzyciele, o których mowa w komentowanym przepisie, to wierzyciele, których wierzytelności powstały po dokonaniu przez dłużnika czynności prawnej krzywdzącej wierzycieli, lecz nie później niż w chwili wystąpienia ze skargą pauliańską (por. np. W. Popiołek (w:) Kodeks..., t. II, s. 218; L. Stecki (w:) Kodeks..., s. 522; M. Pyziak-Szafnicka (w:) System..., t. 6, s. 1263 i cyt. tam autorzy).

Jak wskazuje się w orzecznictwie, nie ma podstaw do przyjęcia, że zakresem ochrony przyszłego wierzyciela nie jest objęta taka sytuacja, w której dłużnik rozporządza jedynym istotnym składnikiem swojego majątku, posiadając zobowiązania związane z prowadzoną działalnością gospodarczą i wiedząc, że w dalszym ciągu będzie zaciągał zobowiązania względem tego wierzyciela, nie będąc w stanie ich spełnić, gdyby takie żądanie wierzyciel wysunął, bo wynik działalności nie zezwalał na takie założenie.

Tutejszy Sąd przychyła się do stanowiska zawartego w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2008 r. (sygn. akt V CSK 434/07, niepubl.), w którym stwierdzono, iż zamiar dłużnika pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli należy rozumieć zarówno jako rozmyślnie dążenie do uwolnienia się od przyszłego obowiązku świadczenia, który w jego ocenie jest realny, ale także takiego, gdy w chwili dokonywania czynności dłużnik liczył się z tym, że w związku z jego działalnością może mieć wierzycieli i czynność jego może być połączona z ich krzywdą. Dotyczyło to takiej sytuacji, w której dłużnik, będąc w stanie zadłużenia w chwili dokonywania czynności, wiedział, że dojdzie także do powstania przyszłych zobowiązań.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w przytoczonym już wyroku z dnia 6 marca 2009 r., z powództwem pauliańskim wystąpić może wierzyciel, którego wierzytelność nie istnieje jeszcze w chwili dokonywania przez dłużnika czynności prawnej w warunkach przewidzianych art. 527 § 1 k.c. W dacie zgłoszenia żądania ochrony (zaskarżenia czynności) wierzytelność ta powinna być skonkretyzowana pod względem podmiotowym i przedmiotowym (M. Bączyk, Glosa do wyroku SA w Gdańsku z dnia 30 marca 1995 r., I ACr 73/95, Pr. Bank. 1997, nr 2, s. 61). W niniejszej sprawie powódka wykazała, że wyrokiem z dnia 22 lipca 2014 roku Sąd Okręgowy zasądził od J. R. na rzecz powódki kwotę 96.786,25 zł. Należy także wskazać, że na wierzytelność tę składały się kwoty zasądzone z odsetkami, których bieg rozpoczął się przed dniem dokonania darowizny nieruchomości, a więc wierzytelności te były wymagalne już w dacie dokonania zaskarżonej czynności prawnej. Podkreślić należy, iż wymagalność najstarszej wierzytelności objętej wyrokiem SO w Bydgoszczy (z 22.7.2014r.) przypada na 25.7.2013r., a darowizna miała miejsce dnia 20.8.2013r.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu przytoczonego wyroku wskazał dalej, że wierzyciel powinien wykazać, że w chwili dokonywania czynności dłużnik obejmował świadomością lub przynajmniej mógł i powinien zdać sobie sprawę, przy zachowaniu należytej staranności, że w przyszłości będą wchodzić w grę jakieś zobowiązania, jak też, jaki

skutek czynność wywoła w jego majątku. Nie jest przy tym istotne, czy zna osobę przyszłego wierzyciela, kiedy powstaną zobowiązania i jakie będą ich rozmiary, zaś działanie dłużnika nastawione jest na pomniejszenie swego majątku w celu uczynienia niemożliwym zaspokojenie przyszłego wierzyciela albo ograniczenie takiej możliwości. Także ten wymóg został spełniony przez powódkę. Niewątpliwie J. R. dokonując zaskarżonej czynności prawnej miał świadomość istnienia wierzytelności powódki względem niego oraz toczącego się już wtedy przeciw niemu przed Sądem Okręgowym w Bydgoszczy postępowania o zapłatę. Dłużnik dokonując na rzecz córki darowizny nieruchomości położonej przy ul. (...) w J., oznaczonej numerem geodezyjnym (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu, VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW (...), bezsprzecznie obejmował świadomością i zdawał sobie sprawę, iż wyzbywa się jedynego majątku, z którego możliwe będzie prowadzenie egzekucji oraz że czynność ta spowoduje pokrzywdzenie jego wierzyciela, którym była powódka. Dłużnik działał więc co najmniej ze świadomością, a w ocenie Sądu i z zamiarem pokrzywdzenia wierzyciela - powódki. Niewątpliwie dłużnik, zwłaszcza taki prowadzący działalność gospodarczą jak tu, miał świadomość jakie i od kiedy wymagalne wierzytelności posiada powódka wobec niego. One były oczywiste i wiadome dłużnikowi w toczącym się z jego udziałem przed darowizną procesie w SO w Bydgoszczy. Zatem sam fakt wydania wyroku 22.7.14r. tj po dacie darowizny nie ma tu znaczenia dla zasadności skargi pauliańskiej.

Po wykazaniu przez wierzyciela, że dokonując krzywdzącej czynności, dłużnik działał z takim właśnie zamiarem, odpowiednie zastosowanie mieć będą przepisy art. 527 do art. 529 k.c. i art. 530 k.c. Wskazać należy, że stosownie do art. 530 k.c. który w tej sprawie ma także zastosowanie (dotyczący tzw. przyszłych wierzycieli) zgodnie z utrwalonymi poglądami doktryny i orzecznictwa SN - ocena zamiaru pokrzywdzenia wierzycieli przyszłych nie powinna podlegać zawężającej wykładni bowiem ochrona przyszłych wierzycieli byłaby wtedy iluzoryczna.

Ochrona wierzyciela przewidziana w art. 527 § 1 k.c. wymaga spełnienia przez wierzyciela kumulatywnie przesłanek objętych tym przepisem. Skarga zostanie na uwzględniona, kiedy wierzyciel wykaże, że na skutek dokonanej czynności prawnej dłużnik stał się niewypłacalny, ewentualnie niewypłacalny w wyższym stopniu niż był przed dokonaniem tej czynności prawnej, w chwili dokonywania czynności prawnej dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela oraz, że osoba trzecia wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, że czynność prawna może skutkować pokrzywdzeniem wierzyciela i że dłużnik działa z taką świadomością. Obowiązek wykazania istnienia wierzytelności podlegającej ochronie obejmuje zarówno fakt przysługiwania wierzycielowi od dłużnika zaskarżalnego uprawnienia do świadczenia na jego rzecz sumy pieniężnej, jak też jej skonkretyzowania, przez określenie tytułu prawnego i wysokości. Ustalając stosunek bliskości wskazany przez ustawodawcę w §3 przytoczonego przepisu należy odwołać się do więzi uczuciowej, majątkowej, przyjacielskiej, rodzinnej. W niniejszej sprawie osobą trzecią jest córka dłużnika, a więc bez wątpienia osoba pozostająca z dłużnikiem w bliskim stosunku. W piśmiennictwie i orzecznictwie wskazuje się na kolejne dwie przesłanki wystąpienia ze skargą pauliańską. Pierwsza to istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności, a druga to istnienie zaskarżalnej wierzytelności pieniężnej wobec osoby, która dokonała czynności prawnej objętej skargą pauliańską.

Jak wskazuje orzecznictwo, dłużnik jest niewypłacalny, gdy jego majątek nie wystarcza na pokrycie długów. Dłużnik jest niewypłacalny w wyższym stopniu, niż przed dokonaniem czynności wówczas, gdy dojdzie do powiększenia jego niewypłacalności a także wtedy, gdy zaspokojenie można uzyskać z dodatkowym znacznym nakładem kosztów, ryzyka i czasu (wyrok SN z 28.11.2001r. IV CKN 525/2000 Biul. SN 2002, nr 5, s. 11, Jurysta 2002, nr 7-8, s. 55). Dla stwierdzenia niewypłacalności dłużnika nie jest konieczne ani ogłoszenie upadłości dłużnika ani wszczęcie postępowania egzekucyjnego i wykazanie jego nieskuteczności. Wierzyciel powinien więc za pomocą odpowiednich dowodów wykazać ów stan niewypłacalności dłużnika. Za niewątpliwie należy też uznać, że dłużnik J. R. jest w chwili obecnej dłużnikiem niewypłacalnym (dowodzą tego dokumenty przedstawione przez komornika z których wynika, że egzekucja przeciwko dłużnikowi jest bezskuteczna). Dlatego też, zdaniem Sądu, nie ulega wątpliwości, że dokonanie skarżonej czynności prawnej umowy darowizny przynajmniej tę niewypłacalność pogłębiło, a świadomość dłużnika obejmowała możliwość pokrzywdzenia wierzyciela. Powódka w sposób wystarczający wykazała stan niewypłacalności dłużnika. Komornik pismem z dnia 4 listopada 2015 roku poinformował powódkę o bezskuteczności egzekucji. W literaturze podkreśla się, że dłużnik działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, gdy zdaje sobie sprawę

(uświadamia sobie), że skutek dokonania czynności prawnej z osobą trzecią może spowodować niemożność zaspokojenia się wierzycieli z jego majątku. Jednak samo pokrzywdzenie wierzycieli nie musi być zamiarem dłużnika – wystarczy, żeby dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności. Innymi słowy wystarczającą będzie u dłużnika świadomość możliwości wystąpienia pokrzywdzenia. Wskazuje się również, że dostateczną przesłanką przyjęcia działania dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli jest istnienie ogólnej świadomości co do tego, iż w wyniku podejmowanych czynności może on być niewypłacalny lub stan jego niewypłacalności może się pogłębić (zob. L. Stecki (w:) Kodeks..., s. 520).

Przesłanki do wniesienia skargi pauliańskiej muszą zostać spełnione łącznie. W niniejszej sprawie koniecznym było także ustalenie czy kwestionowana czynność prawna obejmująca przeniesienie udziału w prawie własności nieruchomości obciążonej hipotekami spowodowała, że dłużnik stał się niewypłacalny, lub niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Rozpatrując zasadność wniesionego powództwa należało zbadać, czy nieruchomość będąca przedmiotem darowizny była obciążona hipotekami ponad swoją wartość oraz czy darowizna tej nieruchomości na rzecz pozwanej prowadzi do pokrzywdzenia powódki oraz zwiększenia niewypłacalności dłużnika.

Pozwana wskazywała, iż w chwili dokonywania przez dłużnika darowizny, nieruchomość była obciążona 2 hipotekami o łącznej wartości 1.719.254,27 zł, a na dzień wniesienia odpowiedzi na pozew do zapłaty na rzecz wierzyciela hipotecznego pozostała łącznie wierzytelność w kwocie 2557.504,94 zł. Wskazano także, iż ze spornego składnika majątkowego powódka nie będzie miała możliwości uzyskania zaspokojenia swojego roszczenia, ponieważ darowana nieruchomość obciążona jest hipotecznie ponad wartość rynkową i nawet, gdyby nieruchomość ta została zbyta w drodze sprzedaży licytacyjnej, to osiągnęłaby znacznie niższą kwotę, niż jest warta.

W niniejszej sprawie należało więc ocenić, czy dokonana czynność darowizny istotnie krzywdzi wierzyciela, czy wymagany ustawą związek przyczynowy istnieje (por. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2011 r. IV CSK 99/11). Na potrzebę badania tych okoliczności wskazywał już Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 13 października 2006 r. III CSK 58/06 (OSNC 2007/9/136) i 28 czerwca 2007 r. IV CSK 115/07, stwierdzając, że podlega ocenie, czy kwestionowana czynność doprowadziła do usunięcia z majątku dłużnika takiego składnika majątkowego, z którego powód mógłby zaspokoić swoją wierzytelność. Przedmiot bowiem takiej czynności prawnej dłużnika może, jak zauważył Sąd Najwyższy w powołanych orzeczeniach, tracić dla wierzyciela swój walor egzekucyjny, jeżeli doszłoby do ustanowienia na nim wcześniej hipoteki tworzącej przywilej egzekucyjny dla wierzyciela hipotecznego. Jeżeli powód nie mógłby uzyskać zaspokojenia, uzasadniałoby to teoretyczny wniosek o braku pokrzywdzenia. W przypadku, gdy nieruchomość jest obciążona hipoteką, istotne jest więc zbadanie, czy wobec istnienia obciążenia hipotecznego, wierzyciel osobisty miałby możliwość przynajmniej częściowego zaspokojenia swojej wierzytelności. Wymaga to porównania wartości nieruchomości i wysokości obciążenia hipotecznego w chwili orzekania oraz oceny, czy w świetle obowiązujących przepisów o egzekucji z nieruchomości obciążonej hipotekami, możliwe byłoby zaspokojenie choćby części wierzytelności stanowiącej przedmiot skargi pauliańskiej. W związku powyższym, zasadnicze znaczenie dla prawidłowej oceny niniejszej sprawy miało ustalenie wysokości wierzytelności wierzycieli hipotecznych obejmującej należności główne oraz odsetki od tych należności. Należy przy tym jednak podkreślić, że stopień zaspokojenia wierzytelności powódki w przyszłości nie jest obecnie możliwy do ustalenia, gdyż zależy od wielu czynników aktualnych w chwili dokonywania czynności egzekucyjnych względem nieruchomości objętej zaskarżoną umową darowizny. Dodatkowo w ocenie Sądu o tym, czy i w jakim czasie wierzyciel uzyska zaspokojenie swojej wierzytelności prowadząc egzekucję zgodnie z zasadami art. 532 w zw. z art. 527 § 1 k.c., będzie decydować w istocie stan tej nieruchomości w chwili takiej egzekucji: jej wartość w tym czasie, obciążenie hipoteczne i inne zobowiązania uprzywilejowane oraz to, czy ewentualni wierzyciele wierzytelności uprzywilejowanych będą chcieli lub mogli prowadzić egzekucję swoich należności. Wszystkie te okoliczności mogą sprawić, że nawet przy obciążeniu nieruchomości hipoteką, wierzyciele uprzywilejowani będą mogli zaspokoić w całości lub w części swoje wierzytelności. Okoliczności te, istotne dla skuteczności egzekucji, nie mogą być znane w chwili orzekania w oparciu o art. 527 k.c., a tym samym nie mogą mieć wpływu na treść orzeczenia w tym znaczeniu, że nie mogą warunkować ani ograniczać zakresu uprawnienia wierzyciela przewidzianego w tym przepisie. Jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 czerwca 2002 r. (sygn. akt II CKN 1336/00 nie publ.), uwzględnienie skargi pauliańskiej skutkuje tzw.

bezskutecznością względną zaskarżonej czynności, a wyrok nie ma na celu określenia czy też ograniczenia wysokości wartości przedmiotu tej czynności.

Nie mogło ująć uwadze Sądu, iż hipoteki ustanowione na darowanej nieruchomości są hipotekami łącznymi i obciążają one – oprócz darowanej nieruchomości - również nieruchomość położoną przy ul. (...) w J., dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą KW nr (...).

Biegły sądowy R. D. w opinii z dnia 20 lutego 2017 roku określił wartość darowanej nieruchomości na kwotę 1.929.711,00 zł. na dzień darowizny 20.8.2013r. Z kolei wartość nieruchomości położonej przy ul. (...) w J., dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą KW nr (...), obciążoną hipotekami łącznymi wspólnie z darowaną nieruchomością, biegły określił na ten dzień na kwotę 700.632,00 zł. Wspólna wartość nieruchomości obciążonych hipotekami łącznymi wynosi więc według stanu i cen na dzień 20 sierpnia 2013 roku kwotę 2.630.343,00 zł. Wartość hipotek łącznych obciążających obie nieruchomości wynosiła z kolei w sumie 1.719.254,27 zł. zatem dużo mniej. Co więcej, należy zauważyć, iż zgodnie z harmonogramem spłat rat kredytu nr (...)/ (...), na którego zabezpieczenie zostały ustanowione hipoteki na nieruchomościach objętych księgami wieczystymi nr KW (...) oraz nr KW (...) saldo tego kredytu na dzień 11 września 2015 roku wynosiło 986.098,33 zł.

Pozwana postanowieniem Sądu z dnia 1 grudnia 2016 roku została zobowiązana do złożenia w terminie 14 dni oryginalnych dokumentów, z których wynikać miało, jakie było saldo kredytu na dzień 20 sierpnia 2013 roku, czyli dzień dokonania darowizny, oraz jakie było saldo obecnie, pod rygorem ich późniejszego pominięcia oraz skutków z art. 233 § 2 k.p.c. Pismem z dnia 15 grudnia 2016 roku pozwana wniosła o zwrócenie się przez Sąd do banku (...) S.A. o podanie min. całkowitego salda zadłużenia kredytobiorcy J. R. wynikającego z kredytu nr (...)/ (...) na dzień dokonania darowizny i na dzień obecny, po uprzednim zwolnieniu banku z tajemnicy bankowej. Zarządzeniem z dnia 28 grudnia 2016 roku strona pozwana została zobowiązana przez Sąd do podania w ciągu 5 dni dokładnej podstawy prawnej do zwolnienia banku z tajemnicy bankowej, pod rygorem oddalenia wniosków zawartych w piśmie z dnia 15 grudnia 2016 roku. Zarządzenie to nie zostało wykonane przez pozwaną, więc Sąd postanowieniem z dnia 27 czerwca 2017 roku Sąd oddalił wniosek pozwanej o zwrócenie się do banku w sprawach wskazanych w piśmie z dnia 15 grudnia 2016 roku. Powódka nie udowodniła więc, iż do zapłaty wierzycielowi hipotecznemu (...) Bank S.A. pozostaje wierzytelność w kwocie wyższej, niż ujawniona w księdze wieczystej wartość hipotek.

W ocenie Sądu porównanie wartości rynkowej nieruchomości i wysokości niespłaconego zadłużenia zabezpieczonego hipotekami pozwala na ocenę, iż powódka może uzyskać zaspokojenie swojej wierzytelności z darowanej nieruchomości. Należy wskazać, że hipoteką obciążone są dwie nieruchomości, a nie tylko nieruchomość darowana przez dłużnika pozwanej. Wierzyciel hipoteczny mógłby prowadzić więc egzekucję z dwóch nieruchomości, a nie tylko z nieruchomości darowanej, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr KW (...). Przeprowadzenie przez wierzyciela hipotecznego egzekucji z obu nieruchomości daje szansę, że powódka także mogłaby zostać zaspokojona choćby w części z pozostałej po egzekucji nieruchomości należącej do pozwanej. Zdaniem Sądu zarzut pozwanej, iż ewentualna uzyskana z nieruchomości cena przekazana byłaby wyłącznie wierzycielowi hipotecznemu z pominięciem powódki jest chybiony.

Z treści art. 527 § 2 k.c. wynika, że wierzyciel pauliański powinien udowodnić jedynie związek między zaskarżoną czynnością dłużnika a stanem jego niewypłacalności (verba legis: „jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny”) i tylko w tym zakresie obciąża go ciężar dowodu omawianej obiektywnej przesłanki skargi pauliańskiej (art. 6 k.c.). Oznacza to, że na osobie trzeciej spoczywa ciężar dowodu wystąpienia innej, realnej przyczyny nieefektywności egzekucji wierzyciela pauliańskiego i wpływu tej przyczyny na tę nieefektywność (np. częściowo, całkowicie). Powinien on zatem wykazać, np. fakt istnienia określonego obciążenia hipotecznego eliminującego skuteczność egzekucji wierzyciela i utrzymywanie się określonego pułapu zadłużenia dłużnika wobec wierzyciela hipotecznego w chwili wytoczenia powództwa o uznanie czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną oraz w chwili zamknięcia rozprawy (art. 316 § 2 k.p.c.). Pozwanej nie udało się tego faktu udowodnić, ponieważ istniejące na spornej nieruchomości obciążenie nie eliminuje skuteczności egzekucji powódki.

W świetle art. 527 § 2 k.c. podlega także badaniu, czy istnieje związek przyczynowy między zaskarżoną czynnością prawną dłużnika a jego niewypłacalnością prowadzącą do pokrzywdzenia wierzyciela czyli niemożności zaspokojenia przysługującej powodowi wierzytelności. Jeżeli stan majątku dłużnika uniemożliwiał zaspokojenie wierzyciela niezależnie od tego, czy zaskarżona czynność zostałaby dokonana, nie istnieje związek przyczynowy między tą czynnością a pokrzywdzeniem wierzyciela, co skutkuje koniecznością oddalenia skargi pauliańskiej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2013 r., IV CSK 738/12, niepubl.). Pokrzywdzenie wierzyciela dokonana przez dłużnika czynnością rozporządzającą musi mieć charakter realny, to znaczy faktycznie prowadzić do niemożliwości zaspokojenia chronionej wierzytelności wyłącznie na skutek wyzbycia się określonego składnika majątkowego na rzecz osoby trzeciej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2012, sygn. akt V CSK 183/11, niepubl. i z dnia 13 kwietnia 2012 r., sygn. akt III CSK 214/11, Gazeta Prawna (...)). Przesłanka ta nie zachodzi, gdy do zaspokojenia wierzyciela występującego ze skargą pauliańską nie doszłoby nawet wtedy, gdyby nieruchomości pozostała w majątku dłużnika, a to z uwagi na zakres jej obciążenia hipotekami o wartości przewyższającej wartość nieruchomości oraz przewidzianą w art. 1025 k.p.c. kolejność zaspokajania wierzycieli (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2006 r. III CSK 58/06, OSNC 2007, nr 9, poz. 136, z dnia 28 czerwca 2007 r. IV CSK 115/07, niepubl. i z dnia 31 stycznia 2007 r., II CSK 384/06, niepubl.).

W okolicznościach niniejszej sprawy należy uznać, że pozwana nie wykazała, by przedmiotowa nieruchomość przedstawiała wartość niższą niż wartość ciężącego na niej obciążenia hipotecznego. Już w dniu dokonywania darowizny tj. dnia 20 sierpnia 2013 roku, wartość hipotek łącznych obciążających nieruchomości objęte księgami wieczystymi nr KW (...) oraz nr KW (...) była niższa, niż łączna wartość obu obciążonych nieruchomości. Co więcej, na dzień dokonywania darowizny 20.8.2013r. łączne obciążenie hipoteczne na nieruchomościach objętych księgami wieczystymi nr KW (...) oraz nr KW (...) było nawet niższe (1.719.254,27 zł), niż sama wartość darowanej nieruchomości (1.929.711,00 zł). Należy też podkreślić, iż jako że kredyt dłużnika zabezpieczony jest hipoteką łączną, wierzyciel hipoteczny może zaspokoić się także tylko z nieruchomości objętej księgą wieczystą nr KW (...), z pominięciem darowanej nieruchomości.

Jak udowodniono w niniejszej sprawie, do zaspokojenia powódki doszłoby więc nawet w przypadku, gdyby sporna nieruchomość pozostała w majątku dłużnika, gdyż obciążenie łączne obu nieruchomości hipotekami nie przewyższa ich wartości.

Na marginesie Sąd wskazuje, iż pozwana wykazywała, że darowana nieruchomość jest przedmiotem umowy najmu zawartej dnia 20 sierpnia 2013 roku między dłużnikiem a spółką (...) Sp. z o.o. i że kwestia ta powinna być wzięta pod uwagę przez biegłego przy ocenianiu wartości tej nieruchomości. Umowa ta została zawarta między stronami na okres 10 lat tj. do dnia 20 sierpnia 2023 roku, zaś czynsz najmu ustalono na kwotę 16.800,00 zł netto miesięcznie. Trzeba jednak także wskazać, iż ww. umowę najmu podpisała w imieniu spółki córka dłużnika – pozwana A. P., działająca jako członek zarządu spółki (...) Sp. z o.o. Prezesem zarządu wskazanej spółki był natomiast pan Ł. R., syn dłużnika i jednocześnie brat pozwanej.

Biegły R. D. w opinii uzupełniającej z dnia 26 maja 2017 roku zbadał ewentualny wpływ ww. umowy najmu na wartość rynkową darowanej nieruchomości i ustalił, iż umowa ta nie powinna zostać uwzględniona przy określaniu wartości rynkowej nieruchomości. Należy tu przytoczyć treść art. 151 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, zgodnie z którym:

1. Wartość rynkową nieruchomości stanowi najbardziej prawdopodobna jej cena, możliwa do uzyskania na rynku, określona z uwzględnieniem cen transakcyjnych przy przyjęciu następujących założeń:

1) strony umowy były od siebie niezależne, nie działały w sytuacji przymusowej oraz miały stanowczy zamiar zawarcia umowy;

2) upłynął czas niezbędny do wyeksponowania nieruchomości na rynku i do wynegocjowania warunków umowy. (...).

Należy podkreślić, że umowa najmu z dnia 20 sierpnia 2013 roku została zawarta pomiędzy stronami blisko powiązаныmi ze sobą. Umowa najmu dla tak zdefiniowanych stron nie może zostać uwzględniona przy określaniu wartości rynkowej darowanej nieruchomości. Gdyby nawet uznać, że umowa najmu może stanowić podstawę określenia wartości rynkowej darowanej nieruchomości, to wartość ta stanowiłaby kwotę 1.404.574,00 zł. Biorąc pod uwagę, że hipoteki o łącznej wartości obciążające nieruchomość darowaną pozwanej dnia 20 sierpnia 2013 roku są hipotekami łącznymi i obciążają również nieruchomość położoną przy ul. (...) w J. o wartości 700.632,00 zł, to nadal wartość tych hipotek (1.719.254,27 zł) obciążających nieruchomość objęte księgami wieczystymi nr KW (...) oraz nr KW (...) była niższa, niż łączna wartość obu obciążonych nieruchomości, która przy uwzględnieniu umowy najmu wyniosła 2.105.206,00 zł.

Przechodząc do dalszych rozważań, należy podkreślić, że artykuł 531 § 2 k.c. daje wierzycielowi możliwość skierowania roszczenia z art. 527 § 1 k.c., a więc roszczenia o uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną, bezpośrednio przeciwko osobie, na rzecz której nastąpiło kolejne rozporządzenie, bez konieczności zaskarżania czynności zdziałanej pomiędzy uczestnikami poprzedniej czynności prawnej (wyrok SA w Poznaniu z dnia 15 października 2008 r., I ACa 418/08, LEX nr 466425). Bezpośrednie wystąpienie przeciwko dalszej osobie trzeciej z powództwem lub zarzutem może być skuteczne tylko wtedy, gdy (w wypadku rozporządzenia odpłatnego) osoba ta była w złej wierze, tj. wiedziała o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną albo w sytuacji gdy rozporządzenie było nieodpłatne (wyrok SN z dnia 16 kwietnia 2002 r., V CKN 1446/2000, niepubl.).

W zasadniczej części to na stronie powodowej spoczywa ciężar udowodnienia przesłanek, od których ustawodawca uzależnił skuteczność skargi pauliańskiej. W ocenie Sądu całość zgromadzonego materiału dowodowego wskazuje, że strona powodowa te okoliczności wykazała. Pozwana nie zdołała natomiast wykazać zaistnienia okoliczności, które doprowadziłyby do obalenia domniemań wynikających z art. 527 § 3 k.c. i 528 k.c.

Jeżeli chodzi o kwestie związane z wiedzą osób trzecich, które były stronami tych czynności procesowych tj. wiedzę dotyczącą stanu majątkowego dłużnika J. R. i jego zadłużenia w stosunku do strony powodowej, to w ocenie Sądu niewątpliwie strona powodowa nie była zobowiązana wykazywać tej okoliczności albowiem okoliczności te były objęte domniemaniami wskazanymi w art. 527 § 3 k.c. które to domniemanie znajduje zastosowanie do czynności prawnej umowy darowizny dokonanej przez dłużnika. Ustawodawca w przepisie art. 527 § 3 k.c. wskazał, że jeżeli czynność prawna dokonana przez dłużnika przyniosła korzyść majątkową osobie pozostającej w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, iż osoba ta wiedziała o świadomym pokrzywdzeniu wierzyciela przez dłużnika. Osoba trzecia może obalić to domniemanie przez udowodnienie, że mimo stosunku bliskości z dłużnikiem nie wiedziała o świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się o tym dowiedzieć. Dzięki art. 527 § 3 k.c. wierzyciel nie musi wykazywać zatem, że osoba trzecia wiedziała lub przy dołożeniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Wierzyciel natomiast zamiast tej okoliczności musi udowodnić podstawę domniemanie w postaci istnienia bliskiego stosunku pomiędzy dłużnikiem a osobą trzecią w chwili dokonywania czynności prawnej. Odnosząc się do umowy darowizny dokonanej przez dłużnika na rzecz córki A. P. należy wskazać, że niewątpliwie mieliśmy do czynienia z osobą bliską dłużnikowi. Podkreślenia wymaga, iż pozwana nie zakwestionowała skutecznie okoliczności związanych z brakiem po jej stronie wiedzy na temat działań dłużnika i jej sytuacji materialnej. Choć sam przepis nie określa, co rozumie pod pojęciem stosunku bliskości (ustawodawca nie dokonuje także wyliczenia osób bliskich) w doktrynie wskazuje się, że należy odwoływać się do oceny realnie istniejących faktów: więzi uczuciowej, przyjacielskiej, majątkowej czy powiązań gospodarczych (zob. M. Pyziak-Szafnicka (w:) System..., t. 6, s. 1265). W związku z tym pozwana, jako córka dłużnika, objęta jest domniemanie wiedzy i świadomości działania dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycielki. Dodatkowo wskazać trzeba, że podawana przez pozwaną causa tej umowy darowizny była zupełnie niewiarygodna. W świetle zasad doświadczenia życiowego i logiki nie było uzasadnionych powodów aby dokonywać tej darowizny. Jeżeli pogorszył się stan zdrowia dłużnika mógł on nie prowadzić działalności gospodarczej w dotychczasowym nasileniu. Gdyby intencją pozwanej była faktycznie pomoc w spłacie kredytu zaciągnięty przez ojca wystarczyłoby zaoferowanie jemu pomocy finansowej w tej spłacie czy w prowadzeniu działalności gospodarczej, a nie dokonywanie darowizny nieruchomości. Co więcej złożone przez samą pozwaną dokumenty przelewu kredytu wskazują, że w tytule przelewu wpisywała nazwę

prowadzonej przez ojca firmy (...) (k.96). Takie wpisy widnieją w przelewach jeszcze z 2015r. i zdaniem Sądu kredyt ojca mógł być spłacany ze środków córki bez potrzeby darowizny nieruchomości w tym właśnie momencie.

Dlatego też Sąd ostatecznie stanął na stanowisku, że żądanie zawarte w pozwie o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powódki czynności prawnej zawartej w dniu 20 sierpnia 2013 roku jest uzasadnione i w związku z tym orzekł jak w pkt I wyroku.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc. Zgodnie z dyspozycją powołanego przepisu strona przegrywająca sprawę winna zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Na podstawie art.108 par 1 k.p.c. szczegółowe wyliczenie tych kosztów pozostawił referendarzowi sądowemu.

SSO Hanna Flisikowska